

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

Дорохіна Ю. А.

ВСТУП

Стрімкий розвиток населених пунктів робить необхідним проведення якісних та обґрунтованих заходів щодо їх життєзабезпечення. Сфера життєзабезпечення населеного пункту охоплює різні галузі економіки та широкий комплекс норм майже всіх галузей права, як-от: адміністративного, цивільного, господарського, земельного, екологічного, кримінального тощо. Останні тенденції розвитку нашої цивілізації дають змогу долучити до вказаного переліку навіть космічне та міжнародне право.

Життєзабезпечення населеного пункту є однією з найважливіших галузей національної економіки, яка забезпечує широкий спектр просторових, побутових, соціальних та інших потреб населення, сприяє розвитку малого й середнього бізнесу, забезпечує сталий розвиток промисловості, транспорту, енергетики тощо. Зокрема, з огляду на значну суспільну та економічну значущість, наприклад, будівельної галузі, законодавець приділяє велику увагу регулюванню відносин, які в ній складаються.

За 30 років незалежності в нашій державі прийнято сотні законодавчих і підзаконних актів з питань інфраструктурного розвитку. Утім, за загальним визнанням науковців і практиків, сучасний стан правового регулювання відносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту є далеким від досконалості. Багатьом рівням правового регулювання відносин у цій сфері властиві системні недоліки, серед яких – недостатня узгодженість регуляторних актів, «розпорошеність» нормативного матеріалу, нечітке формулювання законодавчих положень, наявність колізій, прогалин і дублювань.

Усе наведене зумовлює необхідність комплексного оновлення галузевого законодавства з метою його гармонізації та приведення у відповідність до актуальних потреб практики. Але найпершим кроком до цієї мети має стати створення наукового підґрунтя. Як свідчить практика, без якісного наукового супроводження дуже важко (а часто взагалі неможливо) вибудувати життєздатну стратегію дій, а тим більше створити дієвий механізм її реалізації¹.

¹ Гуржій Т.О., Ярмиш О.Н. Правове забезпечення земельної реформи в Україні. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2014. № 1. С. 83–92. С. 83.

Разом із тим активізація євроінтеграційних процесів в Україні, вимагає запровадження комплексних змін у сфері публічного адміністрування, удосконалення правової регламентації сфери життєзабезпечення населеного пункту, що є запорукою створення сприятливих умов для інвестицій в економіку країни, оптимізації матеріально-просторового середовища життєдіяльності людини в населених пунктах.

Варто зазначити, що погляд на наявні проблеми у сфері життєзабезпечення населеного пункту зумовлені передусім необхідністю створення ефективної системи правового регулювання діяльності у сфері інфраструктурного розвитку, а також потребою в постійному вдосконаленні теоретичних засад, які є основою для оптимізації законодавства в зазначеній сфері суспільних відносин.

Як уже зазначалося, законодавство України у сфері життєзабезпечення населеного пункту характеризується значною розгалуженістю, оскільки охоплює різноманітні сфери суспільних відносин.

Правове регулювання суспільних відносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту свідчить, що публічний і приватний інтерес регулювання інфраструктурного розвитку реалізується через практичну діяльність органів публічної влади.

Важливість правового регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту, з одного боку, полягає в недостатньому дослідженні цих питань в адміністративно-правовій науці, а з іншого – свідчить про актуальність цієї проблеми, що й зумовило вибір дослідження.

1. Доктринальний підхід до розуміння життєзабезпечення населеного пункту

Життєзабезпечення населеного пункту – це комплекс організаційно-правових, економічних, соціальних та інших заходів, які здійснюються центральними й місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування з метою планування й підготовки оптимального розвитку населеного пункту, у тому числі його структур.

Окреслена сфера пов'язана з містобудівельною, архітектурною, плановою діяльністю, що, у свою чергу, потребує державного впливу через публічне адміністрування.

Виходячи із цього, мають розроблятися концепції планування, які будуть урахувати всі суспільні та приватні проблеми з метою мінімізації конфліктів. Зокрема, має відбуватися організація державної та приватної діяльності й контроль за розвитком інфраструктури в населеному пункті.

Поняття інфраструктура (від лат. *infra* – «нижче», «під» і лат. *structura* – «будівля», «розташування») – сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва та забезпечення умов життєдіяльності суспільства². Зокрема, це поняття є вживаним у національному законодавстві в інженерно-транспортному аспекті (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»).

Інфраструктура населеного пункту включає у себе такі скланики, як:

- громадська інфраструктура;
- житлова інфраструктура;
- соціальна інфраструктура;
- просторова інфраструктура;
- рекреаційна інфраструктура;
- курортна інфраструктура;
- інженерно-транспортна інфраструктура;
- комунально-складська інфраструктура;
- виробнича інфраструктура;
- спеціальна інфраструктура;
- інфраструктура історико-культурного призначення;
- інфраструктура природно-заповідного фонду тощо.

Звісно, наведений перелік не є вичерпним. Загалом у доктрині можна виділити чотири концептуальні підходи до розуміння природи інфраструктури: 1) організаційний; 2) фінансовий; 3) цільовий; 4) політичний.

Усі наведені підходи висвітлюють різні аспекти інфраструктури, а тому лише в їх поєднанні можуть дати цілісне розуміння цього явища.

Оптимальним способом класифікації складників інфраструктури є поділ інфраструктури на публічну та приватну, оскільки саме в такому аспекті інфраструктура розглядається як рівноправне взаємовигідне співробітництво між державою і приватним бізнесом у процесі її облаштування й надання публічних послуг за умови розподілу ризиків і відповідальності. Варто зазначити, що саме такий підхід частіше застосовується в зарубіжній практиці, зокрема в Німеччині³.

Зокрема, на сайті містобудівного управління Нюрнберга зазначено, що містобудування займається розвитком міста, а також просторовими та соціальними структурами міста. Виходячи із цього, він розробляє концепції планування, беручи до уваги всі суспільні та приватні проблеми з метою мінімізації конфліктів. Він організовує державну та

² Поняття «Інфраструктура» URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0>.

³ Міське планування. URL: <https://de.wikipedia.org/wiki/Stadtplanung>; https://www.nuernberg.de/internet/stadtplanung/aufgaben_stpl.html; <https://www.menden.de/leben-in-menden/stadtplanung-bauen-verkehr/stadtplanung-3/>.

приватну будівельну діяльність і контролює розвиток просторової інфраструктури в місті.

Містобудування, по суті, контролює використання земель у муніципалітеті як частину генерального плану. Міське планування є вираженням суспільних процесів і потреб. У разі напруженості між приватними та громадськими інтересами містобудівна служба готує прийняття законодавчо необхідних інструментів планування, таких як плани використання земель та плани забудови, а також неофіційні плани.

Щодо високої якості міського розвитку міста Нюрнберга, а також послідовного застосування принципів сталого розвитку містобудівне управління працює на різних засадах.

Дослідження містобудування, майбутні семінари, концепції розвитку або «відкритий офіс», а також конкурси – це приклади сучасних інструментів планування, які розробляє, організовує та модерує бюро містобудування⁴.

Так само на сайті міста Мендена зазначено, що завданням містобудування в Мендені є сталий міський розвиток нашого міста та його районів. Соціальні, економічні й екологічні вимоги повинні узгоджуватися між собою.

Міське планування має сприяти забезпеченню гуманного середовища, захисту й розвитку природних основ життя, а також узяти на себе відповідальність за загальний захист клімату. Крім того, міський дизайн і міський пейзаж і ландшафт варто зберігати та розвивати з точки зору будівельної культури.

Департамент планування та будівельних правил готує рішення міської ради міста Мендена щодо містобудування й планування руху транспорту шляхом розробки принципів планування та концепцій планування й реалізує їх шляхом підготовчого та обов'язкового планування міського землекористування й розробки відповідних концепцій. Будівельний кодекс (BauGB), зокрема, є правовою основою для містобудівної діяльності.

Доцільно підкреслити, що установлення єдиного підходу до критеріїв поділу інфраструктури на приватну й публічну потрібен для з'ясування меж втручання держави (публічної влади) в інтереси суспільства та в систему інфраструктури взагалі. Крім того, варто зазначити, що поняття інфраструктури населеного пункту є вужчим, ніж поняття життєзабезпечення останнього в цілому, і фактично входить у поняття життєзабезпечення як його складова частина.

Пріоритетними напрямками розвитку життєзабезпечення будь-якого населеного пункту є раціональне використання ресурсів міст і приміських зон на основі реалізації планувальних моделей

⁴ Міське планування. URL: https://www.nuernberg.de/internet/stadtplanung/aufgaben_stpl.html.

оптимального поселення та використання ефективних адміністративно-правових механізмів їх регулювання⁵. Тобто основою розвитку держави у сфері життєзабезпечення населених пунктів має бути оптимальна державна політика у сфері життєзабезпечення населеного пункту.

Узагалі державну політику у сфері життєзабезпечення населеного пункту неможливо розглядати чи формувати ізольовано від комплексу політичних, правових і соціальних проблем, які наявні в державі.

Як закріплено в Концепції сталого розвитку населених пунктів, схваленій Постановою Верховної Ради України від 24 грудня 1999 року⁶, сьогодні розвиток населених пунктів України характеризується значними відмінностями в рівнях їх соціально-економічного розвитку, неузгодженістю низку законодавчих і нормативно-правових актів з містобудівним законодавством, недостатньо чітко визначеною загальнодержавною стратегією.

Спостерігається надмірна концентрація населення й виробництва у великих містах, неефективний, уповільнений розвиток більшості середніх і малих міст, селищ і сіл. Це є наслідком надмірного втручання держави до регіональної політики протягом довготривалого періоду, що призвело до значних територіальних диспропорцій економічного розвитку країни, суттєвих недоліків у територіальній організації суспільства, у системі поселень. Це призвело до погіршення демографічної ситуації в країні, стану зайнятості, зниження якості життя населення, певною мірою зумовило занепад сільської місцевості.

У всіх областях України посилюються процеси депопуляції населення, чисельність якого з 1991 року постійно скорочується. Погіршуються стан житлово-комунального господарства, санітарно-гігієнічна та епідеміологічна ситуація особливо у великих містах.

Разом із тим згадана Концепція визначає й основні напрями державної політики щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів, правові та економічні шляхи їх реалізації, такі як:

- узгодженість соціального, економічного, містобудівного й екологічного аспектів розвитку населених пунктів та навколишніх територій;
- раціональне використання земельних, водних, рекреаційних та інших природних ресурсів, створення умов для їх відновлення;
- удосконалення соціальної інфраструктури населених пунктів з метою створення умов для розвитку дошкільного виховання, освіти, культури, охорони здоров'я, фізичної культури й відпочинку, поліпшення демографічної ситуації;

⁵ Плешкановська А.М. Функціонально-планувальна оптимізація використання міських територій. Київ : Інститут Урбаністики, 2005. 190 с. С. 23.

⁶ Концепції сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1999 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359>.

– підвищення рівня забезпеченості житлом виходячи з потреб і можливостей різних верств населення, гарантованого забезпечення житлом соціально незахищених громадян;

– збереження й раціональна експлуатація наявного житлового фонду, інших будинків і споруд, реконструкція та модернізація застарілої забудови з дотриманням соціальних стандартів і санітарно-гігієнічних умов;

– удосконалення виробничої інфраструктури із забезпеченням її економічної ефективності й соціальним спрямуванням, створенням належних умов для розвитку підприємств усіх форм власності для продуктивної зайнятості населення, відновлення кадрового та наукового потенціалу, достатньої кількості робочих місць;

– удосконалення транспортної інфраструктури, зокрема розвиток усіх видів пасажирського транспорту загального користування, забезпечення міського та міжміського сполучення, сільських поселень з міськими й між собою;

– розвиток інженерної інфраструктури (упровадження нових технологій, мереж і споруд енергопостачання, теплозабезпечення, водопостачання, каналізації), запровадження енергозберігаючих систем інженерно-технічного забезпечення населених пунктів;

– забезпечення державного регулювання процесу планування й забудови населених пунктів шляхом розроблення генеральних планів, іншої містобудівної документації та місцевих правил забудови, здійснення контролю за їх реалізацією (з урахуванням державних, суспільних і приватних інтересів);

– сприяння розвитку національних особливостей містобудування та архітектури; охорона й раціональне використання пам'яток культурної спадщини;

– формування повноцінного життєвого середовища, збалансування соціально-економічного розвитку поселень і прилеглих до них територій;

– підтримка села з метою запобігання створенню критичної урбанізації та запобігання створенню критичної диспропорції між кількістю населення в містах і селах;

– поліпшення санітарно-гігієнічного й екологічного стану населених пунктів, створення безпечних для життя і здоров'я людини умов, запровадження сучасних систем збирання, вилучення, переробки та знешкодження відходів;

– забезпечення захисту від несприятливих природних явищ, запобігання виникненню техногенних аварій і ліквідації їх наслідків;

– проведення наукових досліджень, які б сприяли вирішенню соціально-економічних, екологічних та інших питань забезпечення сталого розвитку населених пунктів;

– створення інформаційних систем щодо використання наукових досліджень, статистичних та інших даних про населені пункти, передового досвіду щодо забезпечення їх сталого розвитку;

– здійснення міжнародного співробітництва щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів;

– удосконалення чинного законодавства й розроблення нових нормативно-правових актів з питань регулювання планування та забудови населених пунктів, реформування соціальної, житлової, інвестиційної політики, землекористування, охорони довкілля, діяльності органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, громадян і юридичних осіб у сфері забезпечення сталого розвитку населених пунктів⁷.

Заради справедливості також зауважимо, що концепція сталого розвитку населених пунктів не завжди посідала те гідне місце серед різних аспектів сталого розвитку, яке належить їй сьогодні⁸.

Варто підкреслити, що питання сталого розвитку населених пунктів не були в центрі уваги міжнародної наукової громадськості починаючи зі Стокгольмського саміту 1972 року й аж до Хабітат II в 1996 року. Хоча в Порядку денному на XXI століття окремий розділ присвячено сприянню сталому розвитку населених пунктів⁹, цей документ, як і Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку¹⁰ і План виконання рішень¹¹, прийняті на Йоганнесбурзькому саміті у 2002 році, присвячено переважно питанням ефективного адміністрування розвитку населених пунктів.

Підсумковий документ Конференції ООН зі сталого розвитку «Майбутнє, якого ми хочемо» (20–22 червня 2012 року, м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія) у розділі «Рамкова програма дій і наступні заходи», у якому міститься окремий розділ «сталі міста й населені пункти» (пп. 134–137) задекларував «необхідність застосування цілісного підходу до урбанізації та розвитку населених пунктів»¹².

⁷ Концепції сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1999 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359>.

⁸ Мозговий А.А. Сталий розвиток міст: передумови та суперечності. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/148166/58-61.pdf?sequence=1>.

⁹ Повестка дня на XXI век. Глава 7 : Содействие устойчивому развитию населенных пунктов. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21_ch7.shtml.

¹⁰ План выполнения решений Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию. A/CONF.199/20. URL: http://www.un.org/russian/conferen/wssd/docs/plan_wssd.pdf.

¹¹ Йоганнесбургская декларация по устойчивому развитию. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/decl_wssd.shtml.

¹² Будущее, которого мы хотим. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей ООН 66/288. URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/476/12/PDF/N1147612.pdf?OpenElement>.

Таким чином, із моменту ствердження планетарної концепції сталого економічного, соціального й екологічного розвитку мало минути досить багато часу, перш ніж збалансованість розвитку населених пунктів набула притаманний їй сьогодні рівень проблемної актуальності, а головне, осмислення її змістової частини¹³.

Отже, для застосування цілісного підходу до розвитку населених пунктів необхідна розробка оптимальної моделі правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту, яку уявляється за доцільне розглянути у світлі формування правової політики держави в цілому.

Варто вказати, що наявні праці науковців, присвячені названій проблематиці, не дають можливості отримати цілісне збалансоване уявлення про формування стратегій і принципів політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту з урахуванням сучасних реалій. Проте у зв'язку з тим, що Україна узяла на себе зобов'язання налагодити процес адаптування вітчизняної правової системи до принципів положень законодавства Європейського Союзу, нагальною є необхідність розробки правової політики взагалі та формування доктринальних положень правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту зокрема.

Цей процес має бути розпочатий насамперед із науково-теоретичної розробки відповідних положень з урахуванням національних особливостей, обумовлених положеннями вітчизняної правової теорії.

Загалом складним і дискусійним питанням, що висвітлюється в спеціальній літературі, є визначення поняття політики. У зв'язку з цим не можна не погодитися з відомим німецьким ученим Карлом Шміттом, який слушно сформулював сутність співвідношення політики і права: «Редко можно встретить ясное определение политического. По большей части слово это употребляется лишь негативным образом, в противоположность другим понятиям в таких антитезах, как ...«политика и право»... Такого рода определения, отвечающие потребностям правовой практики, ищут в сущности лишь практическое средство для отграничения различных фактических обстоятельств, выступающих внутри государства в его правовой практике, но целью этих определений не является общая дефиниция политического как такового»¹⁴.

Більшість сучасних вітчизняних дослідників зазначають, що специфіка формування політики пов'язана зі здатністю забезпечувати цілісність суспільства, погоджувати між собою особливі різні правові

¹³ Мозговий А.А. Сталий розвиток міст: передумови та суперечності. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/148166/58-61.pdf?sequence=1>.

¹⁴ Шмітт К. Понятие политического. Москва, 2011. С. 378.

характеристики, групи інтересів, ефективно регулювати соціальні відносини, захищати права і свободи людини та громадянина¹⁵.

Безперечно, політика як соціальний феномен є явищем багатограним, динамічним, лабільним, яке формує основні напрями розвитку в соціальній, правовій та інших сферах громадського життя суспільства й держави.

Проте формування напрямів розвитку саме в правовій сфері дає змогу визначити її основні пріоритети, упорядкувати правотворчу діяльність і, відповідно, забезпечити створення ефективного механізму правового регулювання, чого можна досягти шляхом формування відповідної правової політики, яка є особливою формою вираження державної політики, засобом юридичної легітимації, закріпленням і здійсненням обраного політичного курсу країни щодо реформування всіх галузей суспільного життя.

Зокрема, ефективність дієвого механізму правового регулювання суспільних відносин може досягатися тільки в тому випадку, коли він спрямований на найбільш повне забезпечення прав і свобод людини та громадянина, зміцнення законності й правопорядку, формування правової культури населення тощо. Таке багаторівневе правове утворення включає ідеї, принципи, цілі, завдання, що становлять певну доктринальну основу політики в галузі права, з метою налагодження органічного процесу побудови вітчизняної системи права і створює політичні умови, які складаються в певний період часу, для розробки стратегії й тактики правового розвитку країни.

Народження сучасної правової політики України відбувається на ліберальних ідеях, заснованих на прагненні до свободи, демократизму, гуманізму, на визнанні пріоритетності прав особи. Зокрема, як слушно наголошує Френсіс Фукуяма, «лібералізм як світоглядна та політична концепція приречений на перемогу. З огляду на значний вплив лібералізму у світі (надто на Заході й у межах безпосереднього американського впливу), а також на поширення та популяризацію ліберальних уявлень у посткомуністичній Україні, згадане положення стало майже аксіомою для багатьох українських політиків та науковців»¹⁶.

Створення правової політики відповідно до ліберальних принципів не може не сприяти позитивному розвитку соціальної дійсності. На сучасному етапі правова політика держави переживає новий етап розвитку, який обумовлений докорінними змінами в соціально-

¹⁵ Романенко А.В., Світличний О.П. Правове регулювання житлової та громадської забудови. Київ, 2019. 202 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/buildings/>; Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с. С. 47.

¹⁶ Фукуяма Ф. Кінець історії та остання людина. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/307/40.pdf>.

політичному просторі, що потребує перегляду доктринальних положень, наявних проблем, концептуалізації, що пов'язано з дискурсом Концепції правової політики як сучасної системи, побудованої на принципах лібералізму.

Безумовно, сьогодні саме відсутність узагальненої єдиної Концепції правової політики є першопричиною незадовільного стану розвитку правової, політичної та економічної систем нашої країни, що стає на заваді захисту й охороні прав і свобод людини та громадянина й реалізації завдань щодо інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі та в євроатлантичний безпековий простір, розвитку рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах нашої держави.

На підставі наведеного об'єктом правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту доцільно визнати стан урегульованості правовідносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту, що буде сприяти виконанню основних положень чинної Концепції сталого розвитку населених пунктів.

Узагалі модель правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту постає перед нами як чутлива система специфічного виду, у якій можна виявити три взаємопов'язані діалектичні рівні: 1) інформаційний; 2) концептуальний; 3) метафізичний.

1. Серед критеріїв демократичності визначається розуміння, що ґрунтується на поінформованості, під яким розуміється той принцип, що кожен член суспільства повинен отримати рівні права й реальні можливості для ознайомлення з політичними альтернативами та їх можливими наслідками¹⁷. Тому першим рівнем доцільно визнати «інформаційний», на якому створюється світоглядна основа розуміння суспільством ліберальної ідеології, яка цілком і повністю центрована на людському індивідуумі, на його добробуті, вона потребує для цього індивідуума найвищого дару – «свободи»¹⁸, а проміж іншого частиною такої свободи є оптимальне адміністративно-правове регулювання життєзабезпечення населеного пункту.

2. Другий рівень «концептуальний», який поєднує теоретичні засади правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту, заснованої на ліберальних принципах з упровадженням конкретних практичних завдань та ідей, що втілюються у вигляді «напрямів», «орієнтирів» і «векторів» її розвитку, основною ідеєю яких є ідеал індивідуальної свободи. На основі утвердження індивідуалізму формується концептуальна модель поєднання відносин держави й окремої людини.

¹⁷ Даль Р. О демократии. Москва : Аспект Пресс, 2000. 208 с. С. 41.

¹⁸ Дугін О.Г. Демократия против либерализма. URL: www.duhvoli.com.ua.

3. На сучасному етапі концепція прав людини стала провідним елементом політичного лібералізму, його наріжним каменем, практично метафізичним рівнем. Це фундаментальний рівень загальної ліберальної теорії, на якому метафізика – це «відкриття остаточної підстави речей, їх перше й універсальне начало», де одним із перших варто поставити питання про «підстави» та «перше й універсальне начало»¹⁹ життєзабезпечення людини.

Отже, правова політика України у сфері життєзабезпечення населеного пункту, відповідно до Конституції України та національного законодавства, базується на засадах пріоритетності соціальних потреб. Невипадково саме соціальна сфера є однією з пріоритетних у політиці держави, звертається увага на неї й у Концепції сталого розвитку населених пунктів²⁰.

Тому необхідність науково обґрунтованої правової політики держави у сфері життєзабезпечення населеного пункту, яка б дала змогу реалізовувати адміністративно-правові регулятори найбільш оптимальним, раціональним способом і в інтересах суспільства, покладає на державу здійснювати правове регулювання, застосовуючи ефективні механізми його реалізації²¹.

На підставі наведеного варто вказати, що важливим інструментом адміністративно-правового регулювання й публічного адміністрування життєзабезпечення населеного пункту було, є й буде право.

Звідси засадничою ідеєю правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту має бути її інституційний зв'язок із правом.

Політика виявляє суспільні проблеми й ініціює їх вирішення перед владою, а право надає відповідним рішенням юридичної форми, забезпечує виконання цих рішень на державному рівні²².

Відповідно, наукову основу правової політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту доцільно розглядати як систему теоретичних та емпіричних знань, які сприяють якісній розробці, прийняттю й ефективній реалізації правових рішень нормативного та ненормативного характеру, що спрямовані на забезпечення оптимального функціонування системи адміністративно-правового

¹⁹ Мондін Б. Підручники систематичної філософії. Жовква : Місіонер, 2010. Т. 3 : Онтологія і метафізика. 284 с. С. 8.

²⁰ Концепція сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1999 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359>.

²¹ Романенко А.В. Державна політика у сфері земель житлової та громадської забудови. *Будуще дослідження-2014* : матеріали X Міжнародної наукової практичної конференції, 17–25 лютого 2014 р. Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. Том 12 : Закон. С. 100–102. С. 101.

²² Шемшученко Ю.С. Що таке право? Антологія української юридичної думки : у 10 т. Київ : Видавничий дім «Юридична книга», 2005. Т. 10 : Юридична думка незалежної України. С. 30–46. С. 33.

регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту, створення умов для її перспективного розвитку й удосконалення.

2. Адміністративно-правове регулювання сфери життєзабезпечення населеного пункту

З огляду специфічності досліджуваної сфери, виходячи з багатоманітності сфер, які охоплені нею, законодавче та нормативне регулювання сфери життєзабезпечення населеного пункту характеризується значною розгалуженістю різних за своєю спрямованістю нормативних актів, що належать до різних галузей права, у тому числі й до адміністративного. Наведене свідчить, що таке регулювання потребує відповідного впливу на відносини у сфері життєзабезпечення населеного пункту, зокрема, шляхом розробки певної Стратегії розвитку сфери життєзабезпечення населеного пункту.

Узагалі термін «стратегія» нині використовується в різних значеннях і несе різне змістове навантаження залежно від рівня управління, масштабу об'єкта стратегічного планування, галузевого спрямування або сфери суспільних відносин. Коректне визначення об'єкта стратегічного планування в подальшому буде визначати не лише наповнення, а й методологію підготовки й порядок затвердження документа, як, наприклад, «Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки», проєкт «Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року», «Стратегія розвитку міста Києва до 2025 року» тощо²³.

На сучасному етапі розвитку національного законодавства жодного нормативно-правового акта прямої дії щодо порядку розроблення й затвердження стратегій і вимог до їх змісту у сфері життєзабезпечення населеного пункту не існує.

Опосередковано в основу розробки такого документа можуть бути покладені два:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» від 11 листопада 2015 року № 932.

2. Наказ Мінрегіону «Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31 березня 2016 року № 79.

Указані нормативно-правові акти містять планування території регіону чи його окремих частин як складник загальної стратегії без належної деталізації змісту цього складника. Нині стратегії в Україні

²³ Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf>.

традиційно відносять до неформального планування, особливо це стосується інфраструктурного розвитку. У цій сфері невизначеність співвідношення та взаємодії генеральних планів як документів формального інфраструктурного планування і стратегій розвитку населених пунктів як документів неформального планування спричиняє неузгодженості, колізії та конфлікти²⁴.

Основними засобами державного впливу є підготовка, затвердження й реалізація державних, регіональних і місцевих програм; розробка й затвердження державних стандартів, норм і правил; проведення державної експертизи проєктів; ліцензування й нормування спеціальних видів робіт; надання дозволів; реєстрації юридичних і фізичних осіб-підприємців тощо.

На користь вищезазначеного свідчать і норми ст. 7 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», де в ч. 1 зазначено, що управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється шляхом: 1) планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях; 2) моніторингу стану розроблення й реалізації містобудівної документації на всіх рівнях; 3) визначення державних інтересів для їх урахування під час розроблення містобудівної документації; 4) проведення ліцензування і професійної атестації; 5) розроблення й затвердження будівельних норм, кошторисних норм, нормативів і правил, запровадження одночасної дії застосування будівельних норм, розроблених на основі національних технологічних традицій, і будівельних норм, приведених у відповідність до вимог Європейського Союзу; 6) контролю за дотриманням законодавства у сфері містобудівної діяльності, вимог будівельних норм і правил, положень містобудівної документації всіх рівнів, вихідних даних для проєктування об'єктів містобудування (далі – вихідні дані), проєктної документації.

Згідно зі ст. 2 Закону України «Про основи містобудування», головними напрямками містобудівної діяльності є планування, забудова й інше використання територій; розробка й реалізація містобудівної документації та інвестиційних програм розвитку населених пунктів і територій; визначення територій, вибір, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб; здійснення архітектурної діяльності; розміщення будівництва житлово-цивільних, виробничих та інших об'єктів, формування містобудівних ансамблів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку й оздоровлення населення; створення соціальної, інженерної і транспортної інфраструктур територій і населених пунктів; створення та ведення містобудівних кадастрів населених пунктів; захист життєвого й природного середовища від шкідливого впливу техногенних і соціально-побутових факторів,

²⁴ Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf>.

небезпечних природних явищ; збереження пам'яток культурної спадщини; розвиток національних і культурних традицій в архітектурі й містобудуванні; забезпечення високих архітектурно-планувальних, функціональних і конструктивних якостей об'єктів містобудування, формування й реконструкція містобудівних ансамблів, кварталів, районів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку та природних лікувальних ресурсів; розробка правових актів, національних стандартів, норм і правил, пов'язаних із містобудуванням; контроль за дотриманням містобудівного законодавства; підготовка кадрів для містобудування, підвищення їх кваліфікації; ліцензування видів господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми та значними наслідками, за переліком видів робіт і в порядку, що визначаються Кабінетом Міністрів України²⁵.

Разом із тим потребує відповідного економічного й соціального розвитку й господарська діяльність у сфері життєзабезпечення населеного пункту. Так, основоположним законодавчим документом, що визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного й соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць як складової частини загальної системи державного регулювання економічного й соціального розвитку держави, є Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»²⁶.

Цим законодавчим актом визначаються правові, економічні й організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку нашої держави, окремих галузей економіки й окремих адміністративно-територіальних одиниць як складової частини загальної системи державного регулювання економічного та соціального розвитку України. Законом установлюється загальний порядок розроблення, затвердження й виконання зазначених прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку, а також права й відповідальність учасників державного прогнозування й розроблення програм економічного та соціального розвитку.

Варто підкреслити, що в процесі життєдіяльності сучасне суспільство змушене все більшою мірою використовувати різногалузеві нормативні акти, оскільки досліджувана сфера охоплює

²⁵ Про основи містобудування : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>.

²⁶ Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

різні сфери господарської діяльності (як будівництво й обслуговування об'єктів інфраструктури, так і житлово-комунальне господарство), які хоча й формуються і здійснюються на локальному рівні, проте являють собою відносини у сфері реалізації прав та інтересів суспільства в цілому.

Водночас сфера життєзабезпечення населеного пункту багатогранна, тому її дослідники розглядають різні аспекти діяльності пов'язані з нею суспільних відносин. Розміщена на сайті Міністерства розвитку громад та територій України нормативна база становить сотні нормативних документів, що регулюють відносини в різних сферах життєзабезпечення населеного пункту. Зокрема, щодо доступу до об'єктів будівництва, транспорту електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж, енергетичної ефективності будівель, житлово-комунальних послуг, комерційного обліку теплової енергії та водопостачання, реалізації житлових прав мешканців гуртожитків тощо. Тільки законів України й постанов Верховної Ради України – більше ніж 60, сотні постанов Кабінету Міністрів України й інших нормативних актів органів місцевого самоврядування.

З огляду на вагомість і чисельність нормативної бази, передусім доцільно розглянути законодавчі акти в галузі містобудування й архітектури, які відіграють провідну роль у правовому регулюванні відносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту.

Так, базовим у цій сфері є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року № 3038-VI, який установлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності й спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів, який прийнятий замість Закону України «Про планування і забудову територій» від 20 квітня 2000 року²⁷.

Звісно, містобудівна діяльність неможлива без планування та використання території України. Невипадково в статті 1 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» Генеральна схема планування території України²⁸ визначається як містобудівна документація, що визначає концептуальні рішення планування та використання території України.

На сучасному етапі правовідносини у сфері життєзабезпечення населеного пункту регулюються Цивільним, Господарським, Земельним кодексами, які визначають загальні засади правового регулювання цих відносин.

²⁷ Про планування і забудову територій : Закон України від 20 квітня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 31. Ст. 250.

²⁸ Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 7 лютого 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст. 204.

Разом із тим правовідносини у сфері життєзабезпечення населеного пункту регулюються нормами законів України: «Про основи містобудування», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності», «Про архітектурну діяльність», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про благоустрій населених пунктів», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про запобігання впливу світової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про будівельні норми», «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» тощо; постановами Кабінету Міністрів України: «Про затвердження Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України», «Про затвердження Положення про порядок накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудування», «Про ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури», «Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів», «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт», «Про затвердження Порядку затвердження проєктів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» тощо.

Розробка й затвердження будівельних норм, ліцензування тощо є одним із засобів державного впливу на відносини у сфері життєзабезпечення населеного пункту. Зокрема, здійснення містобудівної діяльності неможливе без відповідних будівельних норм. Таким законодавчим актом є Закон України «Про будівельні норми»²⁹, який визначає правові й організаційні засади розроблення, погодження, затвердження, реєстрації та застосування будівельних норм. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»³⁰ визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

Беззаперечним є той факт, що життєдіяльність людини потребує сприятливих умов проживання, роботи, відпочинку тощо. Закон України «Про благоустрій населених пунктів»³¹ визначає правові, економічні, екологічні, соціальні й організаційні засади благоустрою населених пунктів і спрямований на створення умов, сприятливих для

²⁹ Про будівельні норми : Закон України від 5 листопада 2009 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 5. Ст. 41.

³⁰ Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.

³¹ Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 6 вересня 2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 49. Ст. 517.

життєдіяльності людини, шляхом проведення комплексу робіт з інженерного захисту, розчищення, осушення й озеленення території, а також соціально-економічних, організаційно-правових та екологічних заходів з покращення мікроклімату, санітарного очищення, зниження рівня шуму тощо, що здійснюються на території населеного пункту з метою її раціонального використання, належного утримання й охорони, створення умов щодо захисту й відновлення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля.

Крім того, норми Закону України «Про благоустрій населених пунктів» невід’ємні від санітарного й епідемічного благополуччя населення. Відповідно до статті 11 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»³², проекти міждержавних, державних цільових, регіональних, місцевих і галузевих програм соціально-економічного розвитку; інвестиційні проекти та програми у випадках і порядку, установлених законодавством; схеми, передпроектна документація, що стосується районного планування й забудови населених пунктів, курортів тощо, підлягають державній санітарно-епідеміологічній експертизі.

Закон України «Про планування і забудову територій»³³ установлює правові й організаційні основи планування, забудови та іншого використання територій і спрямований на забезпечення сталого розвитку населених пунктів з урахуванням громадських і приватних інтересів.

Утім окремі проблеми правового регулювання відносин сфери життєзабезпечення населеного пункту вирішуються лише в підзаконних актах, що не завжди забезпечує належну якість такого регулювання. Крім того, будь-яке правове регулювання, у тому числі й правове регулювання сфери житлової та громадської забудови, не має виходити за межі можливостей права³⁴.

Аналіз чинної нормативної бази дає змогу дійти висновку, що встановлення державних норм, стандартів, ліцензування, нормування та надання дозволів є засобами державного впливу на відносини у сфері життєзабезпечення населеного пункту. Такими нормативно-правовими актами передусім є Закони України: «Про Генеральну схему планування території України»; «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»; «Про благоустрій населених пунктів»; «Про будівельні норми»; «Про ліцензування

³² Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 22 квітня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.

³³ Про планування і забудову територій : Закон України від 20 квітня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 31. Ст. 250.

³⁴ Романенко А.В., Світличний О.П. Правове регулювання житлової та громадської забудови. Київ, 2019. 202 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/buildings/>.

певних видів господарської діяльності»; «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» тощо.

Крім того, на території, яка підлягає забудові, можуть знаходитися об'єкти археологічної спадщини, охорона яких, відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини», є одним із пріоритетних завдань органів державної влади й органів місцевого самоврядування.

Як засіб адміністративно-примусового характеру в досліджуваній сфері варто розглядати притягнення до адміністративної відповідальності осіб, винних у вчиненні адміністративних правопорушень. Питання адміністративної відповідальності фізичних осіб регулює Кодекс України про адміністративні правопорушення³⁵. До законодавчих актів, які регулюють відповідальність юридичних осіб, варто віднести закони України: «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування»; «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»; «Про архітектурну діяльність»; «Про охорону культурної спадщини»; «Про основи містобудування»; «Про регулювання містобудівної діяльності»; «Про благоустрій населених пунктів»; «Про охорону археологічної спадщини»; «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про екологічну експертизу» тощо.

У регулюванні відносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту, крім наведених законодавчих актів, важливу роль відіграє земельне законодавство. До такого насамперед варто віднести Земельний кодекс України, закони України: «Про Державний земельний кадастр», «Про державну експертизу землепорядної документації» тощо.

Наведені нормативні акти забезпечують стратегічні пріоритети розвитку сфери життєзабезпечення населеного пункту.

Зважаючи, що законодавство у сфері життєзабезпечення населеного пункту характеризується значною розгалуженістю й багатоманітністю, традиційно такі акти класифікують на акти: містобудування та архітектури; адміністративного законодавства; екологічного законодавства; земельного законодавства, санітарно-епідемічного законодавства³⁶.

Наведене свідчить, що нормативно-правовому регулюванню у сфері життєзабезпечення населеного пункту притаманні особливості, що впливають зі специфіки суспільної діяльності. Тим часом реальна ситуація вимагає дієвих процедур і специфічних функцій щодо

³⁵ Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 7 грудня 1984 року. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток № 51. Ст. 1122.

³⁶ Романенко А.В., Світличний О.П. Правове регулювання житлової та громадської забудови. Київ, 2019. 202 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/buildings/>.

правової регламентації відносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту з позиції реалізації та захисту прав і законних інтересів громадян, досягнення виконання нормативно-правових вимог державою та її інституціями.

Забезпечення врахування публічних і приватних інтересів учасників цих відносин здійснюється державою за допомогою проведення ефективної державної політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту. Держава при цьому використовує різні форми й засоби, зокрема такі форми публічного адміністрування у сфері життєзабезпечення населеного пункту:

1) нормативне регулювання; планування; управління поточними справами у сфері життєзабезпечення населеного пункту; контроль за дотриманням учасниками інвестиційної діяльності встановлених державою вимогу у сфері життєзабезпечення населеного пункту.

Доцільно констатувати, що нормативне регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту здійснюється органами, що мають на це відповідні повноваження, а саме: Верховною Радою України – шляхом прийняття законів і постанов у досліджуваній сфері; Президентом України – переважно у формі указів щодо визначення напрямів державної політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту; Кабінетом Міністрів України – прийняттям постанов, що регулюють на підставі відповідних законів певний вид відносин у сфері життєзабезпечення населеного пункту; уповноваженими органами публічної адміністрації – у формі відомчого регулювання в межах наданих їм повноважень; органами місцевого самоврядування – відповідно до делегованих державою повноважень у сфері життєзабезпечення населеного пункту; місцевими державними адміністраціями – згідно зі своєю компетенцією, що визначається відповідними актами законодавства.

Досліджуючи питання нормативно-правових засад державної політики у сфері життєзабезпечення населеного пункту, варто вказати, що вона повинна базуватися на принципах: доцільності, адекватності, ефективності, збалансованості, передбачуваності, прозорості й урахування громадської думки.

Також варто зазначити, що забезпечення здійснення державної регуляторної політики має включати таке: установлення єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстежень результативності регуляторних актів; підготовку аналізу регуляторного впливу; планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів; оприлюднення проєктів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних і юридичних осіб, їхніх об'єднань, а також відкриті обговорення за участю представників громадськості питань, пов'язаних із регуляторною діяльністю; відстеження результативності регуляторних актів; перегляд регуляторних актів; систематизацію регуляторних актів; недопущення

прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють чинні регуляторні акти; викладення положень регуляторного акта в спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта; оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності³⁷.

Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила встановлюють комплекс якісних і кількісних показників і вимог, які регламентують розробку й реалізацію містобудівної документації, проектів конкретних об'єктів з урахуванням соціальних, природно-кліматичних, гідрогеологічних, екологічних та інших умов і спрямовані на забезпечення формування повноцінного життєвого середовища та якнайкращих умов життєдіяльності людини³⁸.

ВИСНОВКИ

Одним зі способів розв'язання наявних проблемних питань пропонується прийняття спеціального законодавчого акта – Містобудівного кодексу України³⁹. Утім убачається, що виключно прийняттям указанного акта неможливо вирішити всі наявні проблеми у сфері життєзабезпечення населеного пункту.

Розроблення Містобудівного кодексу України багатьма експертами та дослідниками розглядається як панацея вирішення всіх проблем законодавчого регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту. Найбільш оманливою є теза про можливість розроблення Кодексу за відсутності науково обґрунтованої парадигми розвитку законодавства, а не Кодексу як лише одного з елементів законодавчої бази⁴⁰.

На жаль, сьогодні в державі відсутня повна стратегічна програма реформування законодавчої сфери життєзабезпечення населеного пункту. Наявні в різних документах набори заходів мають фрагментарний характер і не містять глибокого правового аналізу недоліків системи як цілісного правового поля, відсутнє стратегічне спрямування розвитку законодавства як цілісної й завершеної системи тощо.

³⁷ Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон від 11 вересня 2003 року № 1160-iv. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.

³⁸ Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

³⁹ Романенко А.В., Світличний О.П. Правове регулювання житлової та громадської забудови. Київ, 2019. 202 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/buildings/>.

⁴⁰ Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf>.

Ми маємо пам'ятати, що нормативне регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту – це необхідний управлінський вплив держави на суспільні відносини в цій сфері, як-то: організації території, системи розселення і взаємопов'язаного комплексного розміщення основних об'єктів публічної та приватної інфраструктури, функціонального зонування території України тощо.

Видається, що розробка та вирішення проблеми нормативного регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту має бути поетапною. На першому етапі доцільно сформулювати пропозиції, які будуть спрямовані на безпосереднє регулювання публічного адміністрування у сфері життєзабезпечення населеного пункту, на другому – адаптувати нові законодавчі акти до чинних законодавчих актів у суміжних сферах права для забезпечення дієвості норм перших.

АНОТАЦІЯ

Сфера життєзабезпечення населеного пункту охоплює різні галузі економіки та широкий комплекс норм майже всіх галузей права, як-от: адміністративного, цивільного, господарського, земельного, екологічного, кримінального тощо. Останні тенденції розвитку нашої цивілізації дають змогу долучити до вказаного переліку навіть космічне та міжнародне право. Окреслена сфера пов'язана з містобудівельною, архітектурною, будівельною діяльністю, що, у свою чергу, потребує державного впливу через адміністративно-правове регулювання та публічне адміністрування.

Пріоритетними напрямками розвитку життєзабезпечення будь-якого населеного пункту є раціональне використання ресурсів міст і приміських зон на основі реалізації планувальних моделей оптимального поселення та використання ефективних адміністративно-правових механізмів їх регулювання. Тобто основою розвитку держави у сфері життєзабезпечення населених пунктів має бути оптимальна державна політика у сфері життєзабезпечення населеного пункту.

Зроблено висновок, що розробка та вирішення проблеми нормативного регулювання у сфері життєзабезпечення населеного пункту має бути поетапною. На першому етапі доцільно сформулювати пропозиції, які будуть спрямовані на безпосереднє регулювання публічного адміністрування у сфері життєзабезпечення населеного пункту, на другому – адаптувати нові законодавчі акти до чинних законодавчих актів у суміжних сферах права для забезпечення дієвості норм перших.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуржій Т.О., Ярмиш О.Н. Правове забезпечення земельної реформи в Україні *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2014. № 1. С. 83–92.

2. Поняття «Інфраструктура». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0>.

3. Міське планування. URL: <https://de.wikipedia.org/wiki/Stadtplanung>; https://www.nuernberg.de/internet/stadtplanung/aufgaben_stpl.html; <https://www.menden.de/leben-in-menden/stadtplanung-bauen-verkehr/stadtplanung-3/>.

4. Плешкановська А.М. Функціонально-планувальна оптимізація використання міських територій. Київ : Інститут Урбаністики, 2005. 190 с. С. 23.

5. Концепції сталого розвитку населених пунктів : Постанова Верховної Ради України від 24 грудня 1999 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359>.

6. Мозговий А.А. Сталий розвиток міст: передумови та суперечності. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/148166/58-61.pdf?sequence=1>.

7. Повестка дня на XXI век. Глава 7 : Содействие устойчивому развитию населенных пунктов. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21_ch7.shtml.

8. План выполнения решений Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию. А/CONF. 199/20. URL: http://www.un.org/russian/conferen/wssd/docs/plan_wssd.pdf.

9. Йоханнесбургская декларация по устойчивому развитию. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/decl_wssd.shtml.

10. Будущее, которого мы хотим. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей ООН 66/288. URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/476/12/PDF/N1147612.pdf?OpenElement>.

11. Шмитт К. Понятие политического. Москва, 2011. С. 378.

12. Романенко А.В., Світличний О.П. Правове регулювання житлової та громадської забудови. Київ, 2019. 202 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/buildings/>.

13. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с. С. 47.

14. Фукуяма Ф. Кінець історії та остання людина. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/307/40.pdf>.

15. Даль Р. О демократии. Москва : Аспект Пресс, 2000. 208 с. С. 41.

16. Дугін О.Г. Демократія проти лібералізму. URL: www.duhvoli.com.ua.

17. Мондін Б. Підручники систематичної філософії. Жовква : Місіонер, 2010. Т. 3 : Онтологія і метафізика. 284 с. С. 8.

18. Романенко А.В. Державна політика у сфері земель житлової та громадської забудови. Будущие исследования-2014 : матеріали Х Міжнародної наукової практичної конференції, 17–25 лютого 2014 р. Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. Том 12 : Закон. С. 100–102. С. 101.

19. Шемшученко Ю.С. Що таке право? Антологія української юридичної думки : у 10 т. Київ : Видавничий дім «Юридична книга», 2005. Т. 10 : Юридична думка незалежної України. С. 30–46. С. 33.

20. Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf>.

21. Про основи містобудування : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>.

22. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>.

23. Про планування і забудову територій : Закон України від 20 квітня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 31. Ст. 250.

24. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 7 лютого 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст. 204.

25. Про будівельні норми : Закон України від 5 листопада 2009 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 5. Ст. 41.

26. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.

27. Про благоустрій населених пунктів : Закон України від 6 вересня 2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 49. Ст. 517.

28. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 22 квітня 1994 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 27. Ст. 218.

29. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 7 грудня 1984 року. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток № 51. Ст. 1122.

30. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11 вересня 2003 № 1160-iv. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.

Information about the author:

Dorokhina Yuliia Anatoliivna,

orcid.org/0000-0002-2799-3933

Doctor of Law, Professor,

Professor at the Department of Administrative and Financial Law

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

54/1, Peremohy Avenue, Kyiv, 03057, Ukraine